

Ks. Jan Górski

KATECHUMENAT W KRAJACH MISYJNYCH

Obowiązek głoszenia Ewangelii wszelkiemu stworzeniu jest najważniejszym zadaniem zleconym przez Pana Kościołowi. W zadaniu tym uczestniczą coraz więcej polskich misjonarzy. Stąd zrozumiałe nasze zainteresowanie misjami. Poznanie dzieła misyjnego staje się naszym obowiązkiem.

W pracy misyjnej ważnym etapem jest katechumenat. Nauka soborowa dotycząca katechumenatu jest dowartościowaniem trochę już zapomnianego etapu formacji chrześcijaństwa.

* * *

Katechumenat jest obowiązkową formą przygotowania do chrztu tych ludzi, którzy przeżywają swoje nawrócenie. Przywrócony został przez Sobór Watykański II (KL 64) i jest powszechnie stosowany przez misjonarzy. Sobór określił również status katechumena w Kościele: „Katechumeni, którzy za sprawą Ducha Świętego z wyraźnej woli swojej pragną być wcieleni do Kościoła, już dzięki temu pragnieniu są z nim w łączności; toteż Matka-Kościół już jak na swoich rozciąga na nich swą miłość i troskę” (KK 14). Kodeks Prawa Kanonicznego mówi o specjalnym obrzędzie przyjęcia do katechumenatu i zapisaniu nazwisk do specjalnej księgi (Kan. 788 par. 1). Katechumeni zatem nie są już ludźmi poza Kościołem, przez wiarę bowiem w Chrystusa i Kościół są przedmiotem wewnętrznych łask Bożych i troski Ludu Bożego¹.

Katechumenat od czasu przyjęcia chrztu przez plemiona germańskie i słowiańskie został w Kościele zapomniany. Pozostał jedynie termin stosowany nie zawsze właściwie². Soborowa *Kostytucja o liturgii* (KL 64; 66) i *Dekret o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele* (DB 14) mówią o katechumenacie. Taki, o jakim tam mowa, wprowadzono w Kościołach Europy i Ameryki Północnej, gdzie zdarzają się przypadki chrztu dorosłych. Dekret misyjny natomiast mówi o katechumenacie w krajach misyjnych. Przywrócenie katechumenatu jest uświęceniem wieloletnich starań, prac i prób nad zastosowaniem go w krajach misyjnych, zwłaszcza afrykańskich, gdzie od dawna uznawany był za niezbędny. Nawrócenie jest procesem, który winien się rozwijać w czasie katechumenatu, a ten nie może być tylko indoktrynacją, ale musi stać się egzystencjalnie podjętą inicjatywą do życia chrześcijańskiego (DM 14). Wprowadzenie w życie wiary, liturgii i miłości Kościoła winno być stopniowe, a tro-

¹ R. Moya, *The New Code of Canon Law and the Missions*, OT 154 (1985) 41—42. W. Świerżawski, *Różne rodzaje posługiwania, ale jeden Pan*, Kraków 1985, s. 20—21.

² „Msza katechumenów” czy zupełnie niewłaściwe określenie w Kościele polskim — „katechumenat przedmałżeński”; por. A. Kurek, *Katecheza w polskim dystrykcie misyjnym w Kamerunie Północnym*, ZMis ATK 5 (1983) 153; W. Schenk, *Chrzest — liturgia*, EK III 362.

ska o właściwy jego przebieg obejmuje wszystkich wiernych (DM 14; Kan 788 par. 2). Katechumeni winni „nauczyć się współpracować czynnie w ewangelizacji” (DM 14), a więc ich inicjacja ma już charakter misyjny³. Dekret daje wskazówki ogólne dotyczące katechumenatu. Zostały one wypracowane przez dawną tradycję Kościoła, przekazaną nam w pismach patrystycznych, zwłaszcza św. Augustyna⁴. Konkretnie, szczegółowe rozwiązanie pozostawiono kompetencji poszczególnych Kościołów. Jednak często w praktyce nawiązuje się do trójstopniowego podziału katechumenów, ustalonego jeszcze w IV wieku: *audientes* (kandydaci do katechumenatu), *catechumeni*, *electi* (kandydaci do chrztu)⁵.

* * *

Katechumenat zakłada już wiarę w Chrystusa, będącą wynikiem ewangelizacji misyjnej i katechezy przedchrzcielnej. Nawrócony publicznie deklaruje swoją wiarę, daje odpowiedź Bogu przez wstąpienie do katechumenatu. Odtąd Kościół bierze go pod swoją opiekę, przekazuje prawdy wiary i umacnia go modlitwą. Katechumen zostaje stopniowo wprowadzony w tajemnicę zbawienia i liturgię. Szczytowym momentem ma być liturgia Wielkiego Postu i Wielkanocy, która jest uroczystym święceniem odrodzenia się przez chrzest w Chrystusie (DM 14). Wielkie jest znaczenie środowiska chrześcijańskiego, które winno otoczyć neofitę opieką. Nierzadko jest on wysublimowany ze społeczności, w której dotychczas żył. Proces wtajemniczenia, obrzędy, liturgia winny nawiązywać do tradycji danego narodu (KL 65). Będzie to jednak wymagało badań etnologicznych i teologicznych, aby wykazać znaczenie obrzędów inicjacyjnych rodzimych. Badania winny dotyczyć ustalenia charakteru wtajemniczeń: czy są kosmobiologiczne, kulturowo-socjalne, czy można odczytać w nich ślady objawienia naturalnego, a także oceny moralności i doktryny miejscowych zwyczajów⁶.

³ A. Kurek, art. cyt., s. 153; J. Masson, *Teologia ogólna działalności misyjnej*, ZMis ATK 2 (1979), cz. 3, s. 116; A. Hastings, *Kościół i misje w Afryce*, Warszawa 1971, s. 138.

⁴ W. Prawdzik, *Katecheza w starożytności chrześcijańskiej*, ZMis ATK 5 (1983) 38—39; A. Kurek, art. cyt., s. 153.

⁵ X. Seumois, *Katechumenat i wtajemniczenie chrześcijańskie*, w: W. Kowalak i in. (red.), *Misje po Soborze Watykańskim II*, Płock 1981, s. 147; A. Kurek, art. cyt., s. 154; A. Hastings, dz. cyt., s. 140.

⁶ J. Masson, *Teologia ogólna działalności misyjnej*, ZMis ATK 2 (1979), cz. 3, s. 116—117; A. Kurek, art. cyt., s. 155—156; J. Masson, *Dekret o działalności misyjnej Kościoła*. Komentarz, Pieniężno 1968, s. 121; A. Shorter, *African Culture and the Christian Church*, New York 1974, s. 176—177; por. J. Urban, *Doświadczenie Boga u ludów Bantu*, Warszawa 1987, s. 147—148; E. Sakowicz, *Symbolika inicjacji chłopców u ludu Ndembu w Zambii*, CT 55 (1985), fasc. III, s. 158—167; M. Eliade, *Sacrum, mit, historia*, Warszawa 1970, s. 144—148; A. Hastings, dz. cyt., s. 136—148; I. Neuner, *Taufe*, w: K. Müller, u. Th. Sundermeier (Hrsg.), *Lexikon Missionstheologischer Grundbegriffe*, Berlin 1987, s. 458.

Celem sakramentów świętych jest uświęcenie człowieka, budowanie mistycznego Ciała Chrystusa i oddawanie czci Bogu. Udzielają one łaski, a ich sprawowanie przygotowuje wiernych do owocnego przyjęcia tej łaski (KL 59). Wśród sakramentów szczególne znaczenie mają sakramenty inicjacji chrześcijańskiej: chrzest, bierzmowanie i Eucharystia. Dzięki tym sakramentom człowiek w sposób szczególnie doświadcza wybawienia z ciemności, współumierania, współpogrzebania i współzmartwychwstania z Chrystusem, otrzymuje „Ducha przybrania za synów Bożych” i z całym Ludem Bożym świętuje pamiętkę śmierci i zmartwychwstania Pana (DM 14).

Katowice

KS. JAN GÓRSKI

W S P O M I N I E N I A

Ks. Julian Sulowski SJ

ŚP. KS. ALFRED KAZIMIERZ CHOLEWIŃSKI SJ

Alfred Kazimierz Cholewiński urodził się 3 marca 1936 r. w Bydgoszczy, z rodziców Pawła i Janiny z Sarnowskich. Tam też ukończył szkołę podstawową, a do gimnazjum uczęszczał w Gdańsku jako alumn niższego seminarium Towarzystwa Jezusowego (1949—51). Po ukończeniu dziewiątej klasy ówczesnej szkoły ogólnokształcącej wstąpił do Towarzystwa Jezusowego 17 sierpnia 1951 r. w Kaliszu. Po ukończeniu nowicjatu kontynuował wykształcenie średnie w Starejwi koło Brzozowa (1953—55), gdzie zaraz na początku złożył pierwsze śluby zakonne (18.08.1953). W Starejwi również zdał egzamin maturalny, jednakże bez praw państwowych. Należał do najzdolniejszych na swoim roku studiów.

W latach 1955—58 studiował na Wydziale Filozoficznym Towarzystwa Jezusowego w Krakowie, gdzie uzyskał licencjat z filozofii. W 1958/59 pracował jako katecheta w Warszawie, a jednocześnie systemem korespondencyjnym przygotował się do złożenia państwowego egzaminu dojrzałości. W r. 1959 rozpoczął studia teologiczne na Wydziale Teologicznym TJ „Bobolanum” w Warszawie. 5 sierpnia 1962 r. otrzymał święcenia kapłańskie z rąk kard. Stefana Wyszyńskiego. W roku następnym ukończył studia teologiczne ze stopniem licencjata teologii, a 1963/64 otrzymał od przełożonych zezwolenie na prywatne studium języków orientalnych i zamieszkał w Otwocku.

W latach 1964—67 odbył studia specjalistyczne na Wydziale Teologicznym KUL, na sekcji biblijnej, uzyskując magisterium z teologii, a w r. 1968 rozpoczął studia biblijne na Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie i uwieńczył je najpierw licencjatem z nauk biblijnych w r. 1970, a następnie doktoratem w r. 1973. W następnym roku odbył w Arracia pod Rzymem tzw. trzecią probację zakonną pod kierunkiem o. Michała Ledrus i w